

CONSILIUL INTERINSTITUȚIONAL ÎN DOMENIUL COMBATERII CONCURENȚEI NELOIALE

Ministerul Finanțelor Publice
Consiliul Concurenței
Consiliul Național al Audiovizualului
Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor
Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci
Oficiul Român pentru Drepturile de Autor

RAPORT ANUAL 2018 privind implementarea legislației cu impact relevant în menținerea unei piețe concurențiale loiale

Preambul

Prezentul Raport se constituie în temeiul prevederilor art. 8² din Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, cu modificările și completările ulterioare¹ (denumită în continuare Legea nr. 11/1991), precum și ale prevederilor art. 5 lit. d) din HG nr. 162/2016 privind organizarea și funcționarea Consiliului Interinstituțional în domeniul combaterii concurenței neloiale².

Înființarea Consiliului Interinstituțional a fost stabilită conform prevederilor art. 8¹ alin. (1) din Legea nr. 11/1991, acesta fiind un organism nepermanent, fără personalitate juridică, constituit în vederea definirii și implementării politicilor publice în domeniul combaterii concurenței neloiale, compus din reprezentanți ai următoarelor autorități:

¹ art. 8² din Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, cu completările și modificările ulterioare: „anual, Consiliul interinstituțional în domeniul combaterii concurenței neloiale va emite un raport asupra implementării legislației în domeniul combaterii concurenței neloiale, care va fi înaintat Guvernului prin grija Ministerului Finanțelor Publice”;

² Art. 5 lit. d) din HG nr. 162/2016 privind organizarea și funcționarea Consiliului Interinstituțional în domeniul combaterii concurenței neloiale: “Consiliul interinstituțional are următoarele atribuții: elaborează raportul anual privind implementarea legislației cu impact relevant în menținerea unei piețe concurențiale loiale pentru anul precedent, care va fi înaintat Guvernului prin grija Ministerului Finanțelor Publice, până la data de 30 iunie a anului următor. Raportul va cuprinde o sinteză a principalelor acțiuni ale instituțiilor ce desfășoară activități în domeniile specifice cu impact relevant în menținerea unei piețe concurențiale loiale și, după caz, propuneri privind îmbunătățirea politicilor publice în domeniu”;

1. **Ministerul Finanțelor Publice** – organ de specialitate al administrației publice centrale care asigură protecția comercianților împotriva publicității înșelătoare și publicității comparative, conform art. 4-6 din Legea nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă, republicată;
2. **Consiliul Concurenței** – autoritate administrativă autonomă în domeniul concurenței care asigură protecția întreprinderilor împotriva practicilor de concurență neloială, în limita competențelor încredințate prin Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, cu modificările și completările ulterioare;
3. **Consiliul Național al Audiovizualului** – autoritate publică autonomă care asigură protejarea intereselor colective ale publicului în domeniul serviciilor audiovizuale, potrivit prevederilor art. 10 din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare;
4. **Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorului** – organ de specialitate al administrației publice centrale cu atribuții în domeniul protejării intereselor economice ale consumatorilor, care asigură protecția acestora, conform art. 10 – 15 din Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor, cu modificările și completările ulterioare și de asemenea, asigură protecția consumatorilor în cazul încălcării dispozițiilor privind publicitatea comparativă, conform art. 7 alin. (2) din Legea nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă, republicată;
5. **Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci** – autoritate unică pe teritoriul României în asigurarea protecției proprietății industriale care îndeplinește în temeiul art. 3 pct. 10 din HG nr. 573/1998 privind organizarea și funcționarea Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, cu modificările și completările ulterioare, atribuții în domeniul proprietății industriale, care decurg din dispozițiile legale în vigoare și din acordurile internaționale la care România este parte;
6. **Oficiul Român pentru Drepturile de Autor** – autoritate unică de reglementare, evidență prin registre naționale, supraveghere, autorizare, arbitraj și constatare tehnico-științifică, care îndeplinește atribuții în domeniul drepturilor de autor și al drepturilor conexe, în conformitate cu prevederile Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu alte dispoziții legale în vigoare și acorduri internaționale la care România este parte.

Instituțiile enumerate anterior au fost identificate ca având atribuții relevante în domeniile specifice de activitate, cu impact în menținerea unei piețe concurențiale loiale, dobândind astfel calitatea de membri în cadrul Consiliului interinstituțional în domeniul combaterii concurenței neloiale, coordonat de către Ministerul Finanțelor Publice.

Scopul principal al constituirii Consiliului interinstituțional în domeniul combaterii concurenței neloiale îl reprezintă consolidarea expertizei și concentrarea acțiunilor tuturor instituțiilor statului cu atribuții în domenii specifice, cu impact relevant pentru îndeplinirea dezideratului comun al Uniunii Europene, acela de realizare și menținere a unei piețe concurențiale loiale, prin îmbunătățirea politicilor publice în domeniul combaterii concurenței neloiale.

1. Aspecte principale în domeniul Ministerului Finanțelor Publice

A - Baza legală - aspecte esențiale

În implementarea legislației cu impact relevant în menținerea unei piețe concurențiale loiale Ministerului Finanțelor Publice³ aplică prevederile Legii nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă, republicată⁴ (denumită în continuare Legea nr. 158/2008), începând cu anul 2018, prin coroborare cu prevederile Legii prevenirii nr. 270/2017 și ale pct. 54⁵ din Anexa nr. 1 la H.G. nr. 33/2018 privind stabilirea contravențiilor care intră sub incidența Legii prevenirii nr. 270/2017, precum și a modelului planului de remediere.

Scopul Legii nr. 158/2008 este de a asigura "protecția comercianților împotriva publicității înșelătoare și a consecințelor defavorabile ale acesteia, precum și stabilirea condițiilor în care publicitatea comparativă este permisă" și se aplică conținutul materialelor și mesajelor publicitare, oricare ar fi mijlocul de comunicare ce face posibil transferul informației, inclusiv comunicațiilor audiovizuale, comerciale difuzate în cadrul serviciilor de programe audiovizuale, cărora le sunt aplicabile, totodată, și prevederile Legii audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare și normele de reglementare emise în aplicarea acesteia.

Publicitatea reprezintă, în sensul legii, orice formă de prezentare a unei activități comerciale, industriale, artisanale sau liberale, în scopul promovării vânzării de bunuri ori servicii, inclusiv bunuri imobile, drepturi și obligații.

Publicitatea înșelătoare reprezintă publicitatea care, în orice mod, inclusiv prin modul de prezentare, induce sau poate induce în eroare persoanele cărora i se adresează ori care iau contact cu aceasta și care, din cauza caracterului înșelător, poate afecta comportamentul economic al acestora sau care, din acest motiv, prejudiciază ori poate prejudicia un concurent.

Publicitatea comparativă este definită de lege ca fiind publicitatea care identifică în mod explicit sau implicit un concurent ori bunuri ori servicii oferite de acesta.

Scopul Legii prevenirii nr. 270/2017 este de a reglementa o serie de instrumente care să asigure prevenirea săvârșirii de contravenții.

Plan de remediere este anexa la procesul-verbal de constatare a contravenției și de aplicare a sancțiunii încheiat în condițiile prevăzute la art. 4, prin care agentul constatator stabilește măsuri și un termen de remediere.

³ Direcția generală ajutor de stat;

⁴ transpune prevederile Directivei nr. 2006/114/CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 12 decembrie 2006 privind publicitatea înșelătoare și comparativă;

⁵ "54. Art. 10 alin. (1) și art. 13 alin. (1) din Legea nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă, republicată...";

Măsură de remediere reprezintă orice măsură dispusă de agentul constatator în planul de remediere care are ca finalitate îndeplinirea de către contravenient a obligațiilor prevăzute de lege în sarcina sa.

Ministerul Finanțelor Publice⁶, la sesizarea comercianților, a asociațiilor ori organizațiilor care au un interes legitim, sau din oficiu, constată încălcarea dispozițiilor prevăzute la art. 4 și 6 din Legea nr. 158/2008.

În cazul constatării săvârșirii unei contravenții prevăzute de Legea nr. 158/2008 sunt incidente prevederile art. 4 din Legea prevenirii nr. 270/2017, respectiv:

- **sancțiunea principală: avertismentul;**
- **nu se aplică sancțiunile/măsurile complementare;**
- **se întocmește un plan de remediere, cu excepția cazului în care, în cursul derulării controlului, contravenientul își îndeplinește obligația legală și a cazului în care contravenția săvârșită nu este continuă.**

În cazul în care se constată neîndeplinirea de către contravenient a obligațiilor legale stabilite prin planul de remediere sau săvârșirea de către contravenient a aceleiași/alteiași contravenții, în termen de 3 ani de la aplicarea sancțiunii, conform art. 9 din Legea prevenirii nr. 270/2017 sunt incidente prevederile din Legea nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă republicată, respectiv:

- **sancțiune principală: amendă contravențională** (cu limite valorice între 3.000 – 30.000, respectiv 6.000 – 60.000 lei) și, după caz;
- **sancțiuni/măsuri complementare, precum:**
 - **încetarea publicității înșelătoare sau a publicității comparative ilegale;**
 - **publicarea procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției necontestat sau a hotărârii judecătorești (în cazul în care a existat o plângere împotriva procesului-verbal), integral sau în extras;**
 - **publicarea unei declarații rectificative de către comerciantul contravenient, atât prin intermediul unui ziar de largă circulație, cât și prin intermediul mijlocului de comunicare folosit pentru difuzarea anunțului publicitar interzis.**

B - Atribuțiile Ministerului Finanțelor Publice

În vederea asigurării protecției comercianților împotriva publicității înșelătoare și publicității comparative ilegale, potrivit prevederilor art. 4-6 din Legea nr. 158/2008, **Ministerul Finanțelor Publice, prin Direcția Generală Ajutor de Stat - Serviciul analiză, programare și coordonare metodologică are, conform Regulamentului de Organizare și Funcționare al M.F.P., următoarele atribuții, în ceea ce privește domeniul combaterii și stopării faptelor de publicitate înșelătoare și de publicitate comparativă interzisă:**

⁶ prin D.G.R.F.P. teritoriale cu atribuții de constatare și sancționare a contravențiilor prevăzute la art. 4 și 6 din Legea nr. 158/2008;

- *„Asigură îndrumarea metodologică a structurilor specializate din cadrul Direcțiilor generale regionale ale finanțelor publice, în vederea soluționării sesizărilor/autosesizărilor referitoare la fapte de publicitate înșelătoare și comparativă interzisă prevăzute de Legea nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă, republicată;*
- *Elaborează strategii/programe de verificare în domeniul de aplicare a Legii nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă, republicată, în vederea combaterii și stopării faptelor de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă interzisă.”*

În exercitarea acestor atribuții, Ministerul Finanțelor Publice a elaborat Revizia 2 a Procedurii operaționale „Soluționarea sesizărilor în temeiul Legii nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă, republicată” PO-23.04, Ediția II, care a fost aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 2149/04.06.2018. Elaborarea acestei proceduri a avut în vedere îmbunătățirea modului de soluționare a sesizărilor/autosesizărilor urmare modificărilor legislative instituite de prevederile Legii prevenirii nr. 270/2017 și ale pct. 54⁷ din Anexa nr. 1 la H.G. nr. 33/2018 privind stabilirea contravențiilor care intră sub incidența Legii prevenirii nr. 270/2017, precum și a modelului planului de remediere,

Soluționarea sesizărilor⁸/autosesizărilor referitoare la fapte de publicitate este realizată de către structurile specializate de ajutor de stat, practici neloiale și prețuri reglementate din cadrul Direcțiilor generale regionale ale finanțelor publice, în baza Procedurii operaționale „Soluționarea sesizărilor în temeiul Legii nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă, republicată” PO-23.04, Ediția II, elaborate de Direcția generală ajutor de stat și sub îndrumarea metodologică a acesteia din urmă.

C - Programul de verificare privind posibile fapte de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă interzisă, pentru anul 2018

În vederea stopării faptelor de publicitate înșelătoare și comparativă interzisă, a fost elaborat *Programul de verificare privind posibile fapte de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă interzisă*, prevăzute de Legea nr. 158/2008, pentru anul 2018, programul fiind transmis compartimentelor specializate de ajutor de stat, practici neloiale și prețuri reglementate din cadrul D.G.R.F.P. pentru a fi pus în aplicare. Scopul acestui program este de **identificare a posibilelor fapte** de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă interzisă, **de informare** a comercianților privind consecințele nerespectării Legii nr. 158/2008, precum și **de prevenire** a săvârșirii unor asemenea fapte. Pentru punerea în aplicare a acestui program au fost implicate compartimentele specializate de ajutor de stat, practici neloiale și prețuri reglementate din cadrul D.G.R.F.P.

⁷ „54. Art. 10 alin. (1) și art. 13 alin. (1) din Legea nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă, republicată...”;

⁸ Sesizarea faptelor de publicitate se poate face în scris, către Direcțiile generale regionale ale finanțelor publice, sau prin intermediul Formularului de sesizare on line postat pe site-ul M.F.P. la adresa www.mfinante.ro, la rubrica "Agenți economici" - "Publicitate înșelătoare";

Principalele deziderate/etape ale verificării au fost următoarele:

Identificarea mesajelor publicitare utilizate de societăți	• Verificarea campaniilor publicitare on-line• Monitorizarea presei• Verificarea pe teren, la fața locului, a panourilor publicitare/bannerelor, broșurilor, pliantelor
Auțosesizarea în cazul identificării posibilelor fapte de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă interzisă	• Conform prevederilor legale în vigoare
În vederea asigurării unui caracter de prevenție a acestui program, precum și în scopul informării societăților, a fost distribuit un material de informare, care este înmănat reprezentanților comercianților, cu ocazia verificării la fața locului.	

Concret, *Programul de verificare privind posibile fapte de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă interzisă pentru anul 2018*, a avut ca scop identificarea și verificarea societăților care își desfășoară activitatea în domeniile incluse în program, aflate în baza de date a D.G.R.F.P., după codul CAEN, și ordonarea lor în funcție de cifra de afaceri, respectiv:

1. Societăți care activează în domeniile "Comerț cu autovehicule" și "Întreținerea și repararea autovehiculelor", "Agenții de publicitate":

- cod CAEN 4511 "Comerț cu autoturisme și autovehicule ușoare (sub 3,5 tone)";
- cod CAEN 4519 "Comerț cu alte autovehicule";
- cod CAEN 4520 "Întreținerea și repararea autovehiculelor";
- cod CAEN 4531 "Comerț cu ridicata de piese și accesorii pentru autovehicule";
- cod CAEN 4532 "Comerț cu amănuntul de piese și accesorii pentru autovehicule";
- cod CAEN 7311 "Activități ale agenților de publicitate".

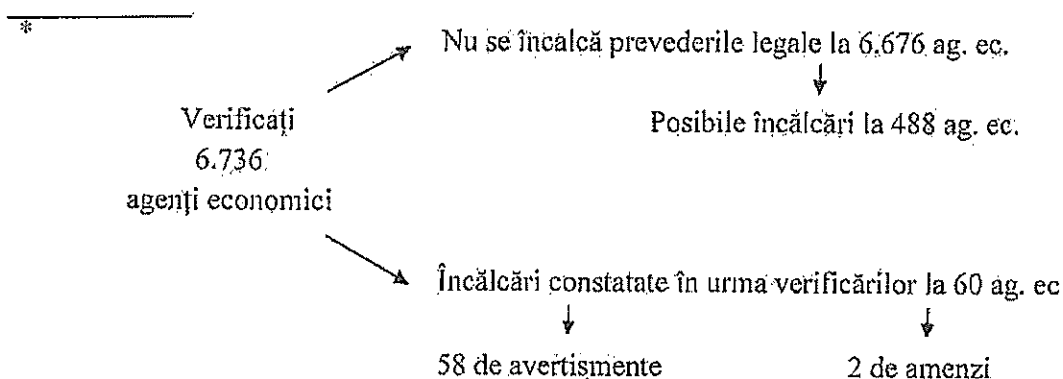
2. Societăți care activează în domeniile "Construcții" și "Hoteluri și restaurante":

- cod CAEN 4110 "Dezvoltare (promovare) imobiliară";
- cod CAEN 4120 "Lucrări de construcție a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale";
- cod CAEN 5510 "Hoteluri și alte facilități de cazare similare";
- cod CAEN 5520 "Facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată";
- cod CAEN 5610 "Restaurante";
- cod CAEN 5630 "Baruri și alte activități de servire a băuturilor".

În anul 2018, la nivel național, au fost supuse verificării un număr de 6.736⁴ societăți, selectate în ordine descrescătoare a cifrei de afaceri, care s-au încadrat în lista CAEN-urilor mai sus menționate. Din totalul societăților verificate, în 6.676 cazuri s-a constatat că nu se încalcă prevederile legale, cu identificarea de mesaje publicitare pentru care existau premisele încălcării prevederilor Legii nr. 158/2008 în 488 de cazuri. Astfel, din cele 488 de societăți susceptibile de a încălca prevederile legii, în 58 cazuri a fost

aplicată sancțiunea "avertisment" și în două cazuri a fost aplicată sancțiunea amenzii în cuantum de 18.000 lei.

În consecință, difuzarea materialului informativ "Atribuțiile MFP și ale structurilor teritoriale în prevenirea, constatarea și sancționarea faptelor de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă ilegală" în cadrul "Programului de verificare privind posibile fapte de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă interzisă pentru anul 2018" a condus la reducerea semnificativă a cazurilor de încălcare a prevederilor Legii nr. 158/2008 și la menținerea unui mediu concurențial normal.

În vederea îmbunătățirii calității serviciilor publice destinate mediului de afaceri, prin crearea și promovarea unor instrumente care să permită o mai bună cunoaștere și respectare a prevederilor legislației privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă, de către comercianți, Ministerul Finanțelor Publice:

- a încheiat cu Asociația InfoCons Protocolul de colaborare nr. 601270/08.10.2018;
- a publicat pe site-ul <http://www.mfinante.ro>, la rubrica "Agenți economici" – "Publicitate înșelătoare" – "RAPORT ANUAL 2017 privind implementarea legislației cu impact relevant în menținerea unei piețe concurențiale loiale", "Raport 2018 Programul de verificare privind posibile fapte de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă interzisă", precum și a datelor și informațiilor prevăzute la art. 3 din Legea prevenirii nr. 270/2017.

D - Acțiuni preconizate pentru anul 2019

1. *Continuarea programului de verificare a societăților în vederea identificării posibilelor fapte de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă interzisă. Astfel, pentru anul 2019 se vor desfășura acțiuni de verificare a societăților care au ca activitate principală:*

- cod CAEN 4632 "Comerț cu ridicata al cărnii și produselor din carne";
- cod CAEN 4633 "Comerț cu ridicata al produselor lactate, ouălelor, uleiurilor și grăsimilor comestibile";
- cod CAEN 4634 "Comerț cu ridicata al băuturilor";
- cod CAEN 4636 "Comerț cu ridicata al zaharului, ciocolatei și produselor zaharoase";
- cod CAEN 4637 "Comerț cu ridicata cu cafea, ceai, cacao și condimente";

- cod CAEN 4639 "Comerț cu ridicata nespecializat de produse alimentare, băuturi și tutun";
- cod CAEN 4641 "Comerț cu ridicata al produselor textile";
- cod CAEN 4642 "Comerț cu ridicata al îmbrăcăminte și încălțăminte";
- cod CAEN 4643 "Comerț cu ridicata al aparatelor electrice de uz gospodăresc al aparatelor radio";
- cod CAEN 4644 "Comerț cu ridicata al produselor din ceramică, sticlărie și produse de întreținere";
- cod CAEN 4645 "Comerț cu ridicata al produselor cosmetice și de parfumerie";
- cod CAEN 4646 "Comerț cu ridicata al produselor farmaceutice".

2. Continuarea acțiunilor de informare a societăților care fac parte din program, prin distribuirea, la momentul verificării, a materialului de informare cu privire la scopul Legii nr. 158/2008, modul de identificare și sesizare a încălcărilor prevederilor acestei legi și sancțiunile aplicabile, precum și diseminarea prevederilor Legii prevenirii nr. 270/2017.

3. Publicarea pe site-ul Ministerului Finanțelor Publice, <http://www.mfinante.ro>, a prezentului raport, *Raport 2019 Programul de verificare privind posibile fapte de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă interzisă*, precum și actualizarea datelor și informațiilor prevăzute la art. 3 din Legea prevenirii nr. 270/2017.

2. Aspecte principale în domeniu - Consiliul Concurenței

Potrivit prevederilor Legii nr. 11/1991, concurența neloială definește acele practici comerciale ale întreprinderii, care contravin uzanțelor cinstite și principiului bunei-credințe și care produc sau sunt apte să producă pagube oricărui participant la piață. Conform normei generale, întreprinderile au obligația să acționeze respectând regulile general recunoscute care se aplică în relațiile comerciale dintre acestea, în scopul prevenirii încălcării drepturilor lor legitime, în conformitate cu principiul general al bunei-credințe și cu prevederile actului normativ menționat.

În contextul în care, în materia combaterii concurenței neloiale, prevalează răspunderea civilă (întrucât practicile care îi aduc atingere vizează, în general, interese individuale), rolul Consiliului Concurenței este acela de a interveni în situațiile în care practicile care aduc atingere concurenței loiale pot avea un impact semnificativ asupra mediului economic în ansamblu și în care poate fi vizat un interes public, astfel încât să opereze răspunderea contravențională. În acest sens, autoritatea de concurență decide doar cu privire la practicile care au ca scop sau ca efect afectarea concurenților, respectiv a capacității acestora de acțiune, de natură să aducă atingere bunei funcționări a piețelor și să producă sau să poată produce pagube oricărui participant la piață.

În acord cu competențele stabilite prin prevederile Legii nr. 11/1991, în anul 2018, Consiliul Concurenței a gestionat un număr de 53 de sesizări având ca obiect posibile practici de concurență neloială, acestea vizând, în principal, următoarele piețe/sectoare:

- piața comercializării pieselor auto;

- piața pieselor de schimb pentru mașini și echipamente industriale;
- piața comercializării produselor chimice;
- piața serviciilor turistice;
- piața produselor de birotică;
- piața produselor alimentare;
- piața lucrărilor de construcții;
- piața lucrărilor de instalații sanitare;
- piața producției și distribuției de GPL;
- piața serviciilor de pază;
- piața sistemelor de supraveghere electronică;
- piața serviciilor imobiliare;
- piața serviciilor de taximetrie;
- piața serviciilor de ticketing;
- piața producției de software;
- piața serviciilor de publicitate;
- piața serviciilor bancare.

Potrivit tipurilor de practici de concurență neloială incidente Legii nr. 11/1991, sesizările vizând piețele/sectoarele anterior menționate, adresate Consiliului Concurenței, au fost reprezentate procentual astfel:

- 28% cazuri au vizat practica de concurență neloială referitoare la denigrarea unui competitor sau a produselor/serviciilor sale (art. 2 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale)⁹;
- 41% cazuri au vizat practica de concurență neloială referitoare la deturnarea clienței unei întreprinderi, prin folosirea secretului comercial (art. 2 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale)¹⁰;
- 31% cazuri referitoare la orice alte practici comerciale care contravin uzanțelor cinstite și principiului general al bunei credințe, producând sau putând produce pagube oricărui participanți la piață (art. 2 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale)¹¹.

În trei dintre situațiile supuse atenției autorității de concurență, ce au vizat piața serviciilor de mentenanță IT, piața serviciilor de ticketing și piața comercializării pieselor de schimb pentru utilaje industriale, au fost deschise cercetări aprofundate, întrucât, potrivit cadrului legal aplicabil, efectele acestor posibile practici de concurență neloială au fost apreciate ca nefiind minore, putând avea impact semnificativ. Astfel, în cadrul cercetărilor aprofundate, Consiliul Concurenței realizează, cu ajutorul instrumentelor investigative (inspecții inopinate, cereri de date și informații, declarații, interviuri), o analiză detaliată,

⁹ „denigrarea unui competitor sau a produselor/serviciilor sale, realizată prin comunicarea ori răspândirea de către o întreprindere sau reprezentantul/angajatul său de informații care nu corespund realității despre activitatea unui concurent sau despre produsele acestuia, de natură să îi lezeze interesele”;

¹⁰ „deturnarea clienței unei întreprinderi de către un fost sau actual salariat/reprezentant al său ori de către orice altă persoană prin folosirea unor secrete comerciale, pentru care respectiva întreprindere a luat măsuri rezonabile de asigurare a protecției acestora și a căror dezvăluire poate dăuna intereselor acelei întreprinderi”;

¹¹ „orice alte practici comerciale care contravin uzanțelor cinstite și principiului general al bunei credințe și care produc sau pot produce pagube oricărui participanți la piață”;

datele fiind ulterior coroborate în cuprinsul unei note de concluzii supusă dezbaterii Comisiei desemnate în domeniul concurenței neloiale. Aceasta poate adopta, potrivit legii, una dintre următoarele decizii:

- decizie de constatare a săvârșirii unor practici de concurență neloială și de aplicare a amenzii contravenționale;
- decizie de constatare a săvârșirii unor practici de concurență, de aplicare a amenzii contravenționale și a măsurii de interzicere a practicii de concurență neloială;
- decizie de constatare a săvârșirii unor practici de concurență neloială și de aplicare a măsurii de interzicere a practicii de concurență neloială;
- decizie de încetare a practicilor de concurență neloială pe perioada derulării cercetării aprofundate.

De asemenea, în cursul anului 2018, autoritatea de concurență a asigurat atât reprezentarea în cadrul Consiliului Interinstituțional în domeniul combaterii concurenței neloiale, cât și lucrările secretariatului, în cadrul acestuia fiind organizate cele două întâlniri semestriale ale entității, schimburile de corespondență, inclusiv elaborarea prezentului raport.

Un element de interes îl reprezintă și implicarea Consiliului Concurenței, alături de Ministerul Justiției, Ministerul pentru mediul de afaceri, comerț și antreprenoriat și Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, sub coordonarea Ministerului Economiei, în procesul de transpunere a Directivei 2016/943/UE privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate (secrete comerciale) împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale. Adoptarea actului normativ european se înscrie în angajamentul asumat de Comisia Europeană în cadrul Strategiei Europa 2020, de a crea o Uniune Europeană a inovării, care să protejeze investițiile bazate pe cunoștințe, să reducă fragmentarea costisitoare și să transforme Europa într-un spațiu în care inovarea este recompensată. În acest context, în luna aprilie a acestui an a fost adoptată OUG nr. 25/2019 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate care constituie secrete comerciale împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

3. Aspecte principale în domeniu – Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci

Protecția și apărarea proprietății industriale. Combaterea contrafacerii - În condițiile economiei de piață, informația privind proprietatea industrială este foarte relevantă pentru combaterea concurenței neloiale, a contrafacerilor, practicate în acest domeniu.

Promovarea protecției proprietății industriale desfășurată de OSIM în 2018 - O atenție deosebită a fost acordată activităților de promovare a Sistemului național de proprietate industrială, ca prioritară fiind conștientizarea și informarea societății civile, a sferei cercetare-dezvoltare, precum și a mediului de afaceri, cu privire la importanța protecției și respectării drepturilor de proprietate industrială.

Experții OSIM au fost angrenați, în anul 2018, în circa 60 de acțiuni de promovare a protecției și valorificării proprietății industriale, evenimente de conștientizare asupra importanței protecției proprietății industriale, constând în seminarii, conferințe, mese rotunde, târguri și expoziții, unde au fost

prezentate elemente ale procedurii naționale, europene și internaționale de înregistrare, precum și cele de examinare și acordare a brevetelor de invenție, a mărcilor sau a designului.

De asemenea, au fost prezentate studiile EUIPO privind costul economic al contrafacerii în sectoare cunoscute ca fiind vulnerabile la încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală (DPI), studiile fiind postate pe pagina de internet și de facebook a OSIM și preluate și diseminate în continuare de Centrele Regionale PATLIB.

Participarea fie la evenimente expoziționale, fie la saloane naționale ale cercetării, inovării și transferului tehnologic, fie târguri tehnice sau pentru IMM-uri, a avut în anul 2018 o pondere importantă în activitatea specialiștilor OSIM, care, pe de o parte, au intrat în contact direct cu creatorii și invențiile acestora, iar pe de altă parte, și-au pus la dispoziție bogata experiență în domeniul proprietății industriale, în contextul unei economii de piață în continuă dezvoltare.

Volumul activității de promovare a importanței protecției proprietății industriale a crescut în anul 2018 față de anul precedent, ceea ce dovedește interesul de care se bucură astfel de acțiuni, atât din partea mediului de afaceri, cât și a celui universitar.

Protecția proprietății industriale în România este similară cu cea din statele membre ale Uniunii Europene, deoarece legislația națională este armonizată în cea mai mare parte cu reglementările comunitare. În procesul de combatere a contrafacerii și pirateriei, un rol important îl au protocoalele care s-au încheiat la nivel național între diferite autorități și OSIM. În acest sens, putem menționa derularea cu succes, și anul 2018, a protocolului de colaborare încheiat de către OSIM cu Direcția Generală a Vămilei, în sprijinul îndeplinirii de către autoritățile vamale a atribuțiilor de control și supraveghere a operațiunilor de vamuire asupra mărfurilor ce beneficiază de protecție, potrivit legilor de proprietate industrială.

Această activitate are drept obiectiv principal asigurarea aplicării eficiente a măsurilor de protecție la frontieră, în scopul protejării drepturilor și intereselor legitime ale titularilor de drepturi, prin contracararea traficului internațional cu produse contrafăcute și opere-pirat, a căror comercializare cauzează prejudicii titularilor de drepturi, generează acte de concurență neloyală și reprezintă un pericol major pentru securitatea economică a țării și pentru sănătatea consumatorului autohton.

4. Aspecte principale în domeniu – Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor

În anul 2018, ca urmare a activității de supraveghere a pieței, în temeiul prevederilor Legii nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor, Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor a încheiat un număr de 766 procese verbale de constatare a contravenției și a emis un număr de 325 de decizii de încetare a practicii, vizând următoarele practici:

- **Produse și servicii financiare**

- calcularea și reținerea, prin intermediul unor operatori financiari, cu încălcarea prevederilor legale, a sumelor de bani reprezentând dobânzi curente și dobânzi penalizatoare de către alți operatori economici, persoane juridice neautorizate, din afara României, respectiv prestarea de servicii cu afectarea intereselor economice ale consumatorilor (Banpost și OTP Bank). Din informațiile transmise de consumatori către operatorul financiar, aceștia sunt puși în situația de a încheia polițe de asigurare obligatorie a locuinței (PAD) doar cu unul sau doi asiguratorii, aceștia din urmă fiind singurii asiguratorii care acceptă cedarea poliței de asigurare în favoarea băncii din Grecia. Chiar și acest element este neclar, din moment ce atât cedentul (Banpost), cât și administratorul creditului (First Bank SA fostă Piraeus Bank SA) nu pun la dispoziția consumatorilor suficiente informații care să vizeze acest subiect. Totodată, reclamantul susține faptul că există riscul ca acești consumatori să se afle în imposibilitatea de a încheia o poliță PAD, fără ca acest aspect să le fie imputabil. Mai mult, această situație incertă prejudiciază consumatorul nu doar prin riscul de a nu putea încheia polița de asigurare PAD, dar și prin faptul că debitorul suportă, cel mai probabil, un cost mai ridicat pentru încheierea poliței de asigurare, din moment ce nu poate avea acces la o așa-zisă piață concurențială. (First Bank);

- operatorul economic a ignorat o decizie a instanței de judecată, fără să țină cont de decizia acesteia de refacere a raportului de evaluare, grăbind vânzarea la licitație a imobilului, a cărui valoare a fost diminuată, atât de neluarea în calcul a unui metraj considerabil din imobil, cât și din diminuarea procentuală cu 25%, ca urmare a existenței în a doua etapă de licitație a imobilului. Prin nerespectarea acestei decizii dată de instanța de judecată, din data de 01.10.2018, imobilul a fost vândut în condițiile în care nu există un raport de evaluare admis de instanță. Astfel, petenta a rămas fără imobil, mai mult decât atât, vânzarea acestuia nu a generat închiderea creditului, aceasta fiind în situația în care, în continuare, va trebui să achite restul de plată din datorie. Astfel, se constată încercarea pe orice cale, a evitării punerii în executare a hotărârii judecătorești, irevocabile, prin orice tertipuri, afectându-i grav interesele economice ale petentei, având în vedere timpul scurs de la soluționarea dosarului în instanță;

- nerespectare diligențe profesionale – informare incompletă privind asigurarea anexată creditului;

- prezentarea primei de asigurare aferentă creditului ca fiind parte din valoarea totală platibilă, inducând ideea obligativității acesteia;

- afirmarea falsă că un produs financiar este valabil în condiții promoționale pe o perioadă limitată, acesta fiind disponibil în aceleași condiții și după încetarea perioadei promoționale;

- produsul financiar oferit este diferit în ceea ce privește costurile și condițiile, față de cel promovat în pliante;

- drepturile conferite de lege consumatorului sunt prezentate ca ofertă distinctă a comerciantului („dobandă fixă ce nu are în componența ROBOR”);

- încheierea de către banca a încă a unei polițe de asigurare, deși consumatorul prezentase anterior o poliță valabilă pentru același risc;

- condițiile generale de asigurare prezentate ca anexă la *Formularul de Informații Standard*, deși asigurarea este facultativă;

- IFN a cărui reclamă publicitară pe panouri era „Instituție financiară monitorizată BNR”, inducea în eroare prin menționarea tipului de instituție financiară, respectiv nebanca, iar menționarea *monitorizată BNR*, inducea ideea că această instituție (IFN) ar fi mai deosebită față de alte instituții financiare bancare sau nebanca;

- mențiuni de genul “*munărul în Europa*”, fără a exista studii întocmite de societăți specializate;
- percepere de sume necuvenite la declararea scadenței anticipate;
- percepere de costuri în mod nejustificat fără respectarea contractului încheiat;
- utilizarea în contractele de credit a noțiunii DFA (dobânda fixă anuală) - termen nedefinit prin OUG 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori;
- nu se menționează în contracte dreptul de retragere;
- prezentare ofertă promoțională, fără a exista informații complete, precise și corecte;
- practica BRD GSG SA de a obține acordul consumatorului pentru prelucrarea datelor cu caracter personal în scopuri de marketing, publicitate și reclamă, prin impunerea semnării unui document tipizat, prin care se solicită în mod legitim și acordul pentru prelucrarea datelor în scopul consultării bazelor de date de tip Biroul de Credit, Centrala Riscurilor Bancare și fără a da posibilitatea consumatorului de a consimți sau nu la această prelucrare suplimentară (marketing, publicitate și reclamă);
- practica BRD IFN SA și Cetelem IFN SA, constând în modalitatea generală de prezentare a produselor de creditare oferite, de natură de a-i crea consumatorului impresia că nu poate contracta împrumutul dorit fără încheierea unei asigurări de viață, în anumite condiții preformulate și cu un asigurător impus, deși instituția financiară susține că asigurarea este facultativă;
- practica Cetelem IFN SA (actuala BNP Paribas) constând în asumarea unor documente (informații standard) de către consumatori, fără ca acestea să poarte semnatura împrumutatului, la încheierea documentului neexistând o rubrică dedicată semnăturii consumatorului, acesta fiind semnat și datat exclusiv de către reprezentantul creditorului;
- practica Unicredit Financing IFN constând în înscrierea în cuprinsul formularului de informare precontractuală a consumatorilor a unei valori DAE (de 0%), ce nu are în vedere și costurile unei eventuale asigurări pentru garantarea creditului, deși în documente sunt menționate aceste costuri, fiind confirmate ulterior la momentul încheierii contractelor;
- practica Unicredit Financing IFN constând în modalitatea generală de prezentare a produselor de creditare oferite, de natură de a-i crea consumatorului impresia că nu poate contracta împrumutul dorit fără încheierea unei asigurări de viață, în anumite condiții preformulate și cu un asigurător impus, deși instituția financiară susține că asigurarea este facultativă;
- afișare la punctul de lucru a informației că dobânda percepută este fixă pe toată durata contractului, dar în realitate dobânda se modifică la 3 sau 6 luni;
- deși creditul nu ar trebui să fie condiționat de încheierea unei asigurări, creditorul are deja inclus încă din faza precontractuală, un plan de asigurare prezentat ca fiind un plan de asigurare complementar contractului de credit și nu unul facultativ, suplimentar. Acest lucru reiese și din formularul Cerere de Credit, dat spre completare clientului, dar și din informațiile prezentate pe site-ul oficial al creditorului (www.garanticreditedeconsum.ro), la secțiunea asigurări (RALFI IFN SA);
- în reclama publicitară de pe site-ul operatorului economic se prezintă condițiile și caracteristicile diferitelor tipuri de contracte de credit de nevoi personale. În prezentarea făcută, folosind sintagma “*Avantajele creditului*”, se precizează că unul dintre avantajele este “*Asigurare în caz de somaj sau invaliditate*”, dar în realitate acest avantaj nu există. Din contractele puse la dispoziție de către operatorul economic, rezultă că asigurarea este opțională și este achitată de consumator și nu de către operatorul economic. Tot referitor la avantajul încheierii asigurării, pe afiș și flyere se regăsește sintagma “*protecție în caz de somaj / invaliditate*”. Asigurarea este prezentată ca un avantaj oferit consumatorilor, deși

aceasta este suportată de către consumator, nefiind un avantaj oferit de bancă, protecția existând doar ca urmare a plății asigurării;

- pe site, operatorul economic face publicitate tipurilor de credit oferite consumatorilor, respectiv credite pentru bunuri, credite pentru pensionari, credite de nevoi personale mari pe termen lung, credite mici pe termen scurt și credite on-line. La fiecare tip de credit sunt prezentate detaliile despre produs, inclusiv dobânda care, conform legislației în vigoare, trebuie să fie prezentată ca dobândă anuală dar, în prezentarea generală, operatorul economic folosește sintagma "*dobândă nominală % pe lună*". În cazul creditelor pentru bunuri, dobânda nominală este între 5.83-14.17% pe lună; în cazul creditelor pentru pensionari, valoarea creditului este între 600-30000 lei și dobânda nominală între 3.92 -18.42% pe lună; în cazul creditelor mari, pe termen lung, cu valoarea creditului între 600-30000 lei, dobânda nominală este de 3.92-18.42 % pe lună; în cazul creditelor mici, pe termen scurt, cu valoarea creditului între 600-3000 RON, dobânda nominală este între 16.7-18.34% pe lună. Așadar, operatorul economic prezintă dobânda ca procent de dobândă lunară și nu ca procent de dobândă anuală, în scopul inducerii în eroare a consumatorilor, întrucât impactul vizual asupra consumatorilor este esențial în formarea convingerii de tranzacționare. Consumatorul mediu, care se așteaptă la bună-credință din partea operatorului economic și care este obișnuit ca nivelul dobânzii să fie prezentat ca procent anual, văzând valorile mici de dobândă afișate, este atras să acceseze creditul și ia decizia de tranzacționare, dar în realitate aceste dobânzi sunt mult mai mari (exemplu: $3.92 * 12 = 47\%$ pe an, în cazul dobânzii nominale de $18.42 * 12 = 220\%$ pe an);

- în reclama publicitară de pe site-ul operatorului economic se prezintă condițiile și caracteristicile diferitelor tipuri de produse de creditare. În prezentarea făcută, se precizează "*consumatorul beneficiază de o reducere a nivelului dobânzii cu două puncte procentuale, dacă încheie o asigurare de viață cu prima finanțată*", dar asigurarea este obligatoriu a fi făcută cu firma de asigurări ERGO Asigurări de Viață S.A. Reprezentanții operatorului economic au comunicat că nu colaborează și cu alte firme de asigurări, așa încât toate asigurările se fac doar cu firma agreată, în baza acordului cu firma asigurătoare. În acest fel, putem concluziona că profesionistul impune consumatorilor încheierea contractelor de asigurare doar cu o societate agreată, având un interes personal în obținerea profit. Astfel, prin plata acestei asigurări, de fapt consumatorul mai plătește o dobândă care duce la costuri foarte mari și care sunt prezentate ca un avantaj, ca o facilitate de reducere a dobânzii, facilitate care nu există;

- înscrierea în contract a unor dobânzi aparent mai mici, dar care în fapt sunt mai mari, prin folosirea unei formule de calcul pentru DAE, care nu este reglementată de OUG nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori;

- evidențierea în conținutul materialelor publicitare a unor așa-zise dobânzi reale plătite, mai mici în raport cu dobânda curentă practică și dobânda anuală efectivă (DAE), în fapt fiind vorba de valori medii calculate empiric și nedefinite. Omiterea în conținutul materialelor publicitare a unor informații esențiale pentru luarea unei decizii în cunoștință de cauză, respectiv valoarea DAE, un exemplu reprezentativ care să conțină și valoarea totală a creditului, rata dobânzii aferente creditului și tipul acesteia (fixă sau variabilă), valoarea totală plătită de către consumator și valoarea ratelor;

- în incinta punctului de lucru a CREDIUS IFN SA din Bacău, dar și pe geamurile exterioare ale sediului, s-au găsit mai multe afișe publicitare cu mențiunea "*Credit auto rulate în 60 minute*". Pe parcursul analizei derulate a rezultat că obținerea creditului presupune mai multe etape: depunerea cererii de creditare, împreună cu acordurile privind prelucrarea datelor cu caracter personal, acordul pentru

consultarea bazei de date a Biroului de Credit, acordul pentru consultarea bazei de date ANAF, prezentarea autovehiculului pentru inspecție împreună cu documentele pentru evaluarea acestuia. Reprezentanții operatorului economic au precizat prin punctul de vedere emis faptul că *"în măsura în care solicitantul de credit procedează la efectuarea acestor demersuri în timp util, iar CREDIUS IFN S.A. recepționează de la acesta toate documentele necesare, decizia internă este luată și adusă la cunoștința acestuia în maxim 60 minute"*. Totodată, deși pe afișele publicitare se precizează că acest credit se oferă pentru mașini rulate, conform aspectelor rezultate pe perioada cercetării, a rezultat că acest credit este un produs care oferă soluții de creditare pentru un număr variat de situații, precum achiziționarea de autovehicule din piața secundară, achiziționarea de autovehicule de la dealeri auto, obținerea de mijloace bănești în urma ipotecării autovehiculelor proprii, acestea la rândul lor putând fi noi sau rulate, înregistrate la RAR sau neregistrate și utilizate și pentru scopuri personale sau lucrative, informații care nu există pe afișele publicitare. Situația descrisă reprezintă o practică comercială incorectă, respectiv o omisiune înșelătoare, cu încălcarea dispozițiilor art. 7 alin. 1) din Legea nr. 363/2007.

• **Produce și servicii alimentare și nealimentare**

- neconcordanță între prețul afișat la raft și cel încasat la oasa de marcat;
- comercializarea de pachete promoționale (7+1, 8+1) cu prețul de vânzare mai mare decât cel promovat;
- fructe și legume cu indicarea țării de origine diferită de cea reală, înscrise în documentele de proveniență (ex. România în loc de Spania, Polonia etc);
- diferență între cantitatea netă declarată de producător și cantitatea cântărită de comerciant (includea și ambalajul produsului);
- utilizarea de preparate alimentare pe bază de grăsimi vegetale în locul brânzei;
- comercializarea produsului ulei de măsline care avea aplicată eticheta cu informații în limba română incorecte cu privire la declarația nutrițională, comparativ cu declarația nutrițională înscrisă pe eticheta aplicată de producător;
- produse de marochinarie cu preț redus, care nu erau însoțite de informații privind prețul nou după aplicarea reducerii;
- oferirea la comercializare a unui produs (cafea prajită) purtând pe eticheta cuvântul Columbia/Colombia, fără a putea face dovada respectării reglementărilor aferente Indicației Geografice Colombia conform Regulamentului 1050/2007 – afișând, astfel, un echivalent al unui certificat/marcă de calitate, fără a avea autorizarea necesară din partea titularului Indicației Geografice Protejate;
- produse inscripționate cu promoții, tip concurs cu premii, la care perioada de desfășurare a concursurilor era expirată;
- neinformarea consumatorilor asupra cantității reale de produs (lemn de foc) aflate în ambalajul de vânzare (palet);
- produse alimentare (mezeluri) care aveau marcată de către producător pe eticheta "cantitatea netă", iar operatorul economic a aplicat o altă etichetă, pe care a înscris o nouă „greutate”, mai mare, incluzând ambalajul și eticheta, rezultând astfel faptul că acestea se achită la prețul conținutului;
- menționarea în denumire a unor ingrediente care în realitate nu intră în compoziția produsului (cu ciocolată, cu cremă de vanilie etc);

- oferte cu sintagma „preț avantajos”, „super ofertă”, „profită acum”, fără a se explica însă, în ce constă avantajul oferit consumatorului;
- înscrierea sintagmei „natural ingredients”, fără însă ca produsul să cuprindă numai ingrediente naturale;
- afirmarea că produsul alimentară posedă caracteristici speciale, atunci când, în realitate, toate produsele alimentare similare posedă asemenea caracteristici;
- folosirea sintagmei „... de casă / de acasă” (maioneză, pâine etc), în realitate produsele fiind realizate în procedură industrială cu ingrediente care nu sunt folosite în prepararea ca acasă, respectiv cu conservanți, îndulcitori, diverși aditivi etc;
- informarea eronată în lista meniu cu privire la denumirea/natura ingredientelor utilizate, în realitate utilizându-se alte ingrediente la fabricarea produselor respective.

5. Aspecte principale în domeniul - Oficiul Român pentru Drepturile de Autor

Modificări legislative în domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe - Prevederile Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe au fost modificate substanțial, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 74/2018 privind transpunerea în legislația națională a prevederilor Directivei 2014/26/UE privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă.

În ceea ce privește menținerea unei piețe concurențiale loiale în sfera drepturilor de autor și a drepturilor conexe, enumerăm următoarele prevederi:

- sunt interzise clauzele oricărui contract-licență neexclusivă și ale oricărei metodologii publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, care încălcă regulile de concurență prevăzute de articolele 101 și 102 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, astfel cum sunt interpretate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în special cele care:
 - a) stabilește și impune utilizatorilor remunerații inechitabile sau orice alte condiții de tranzacționare a licențelor neexclusive inechitabile;
 - b) aplică, în raporturile cu utilizatorii, remunerații inegale sau alte condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial;
 - c) condiționează încheierea contractelor-licență neexclusivă de acceptarea de către utilizatori a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu dispozițiile legale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte (art. 165 alin. 10);
- în cazul radiodifuzării au fost eliminate remunerațiile în sume fixe sau minime, fiind înlocuite cu remunerații procentuale, diferențiate prin directă proporționalitate cu ponderea utilizării repertoriului gestionat colectiv în această activitate¹²;

¹² Art. II alin. (3) Dispozițiile din metodologiile elaborate conform art. 131 și 131¹ din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare, care conțin prevederi referitoare la sume/remunerații fixe sau minime aplicabile în cazul radiodifuzării, contrare dispozițiilor art. 131¹ alin. (2), astfel cum acestea au fost modificate prin prezenta lege, nu se mai aplică începând cu data împlinirii unui termen de 90 de zile de la publicarea prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I;

- a fost extinsă componența comisiilor de negociere a metodologiilor (un reprezentant al fiecărui organism de gestiune colectivă, respectiv câte un reprezentant al structurilor asociative reprezentative ale utilizatorilor la nivel local sau, în lipsa acestora, a reprezentanților a 2 utilizatori locali notificați de organismele de gestiune colectivă și care depun la ORDA acordul de participare în respectiva comisie), Oficiul având posibilitatea de a convoca și desemna în comisia de negociere orice entitate care are un interes legitim;
- a fost reglementat regimul juridic al entităților de gestiune independente, autorii sau titularii de drepturi având posibilitatea de a încredința, prin contract, gestiunea drepturilor;
- au fost introduse obligații de transparență, atât pentru organismele de gestiune colectivă cât și pentru entitățile de gestiune independente privind activitatea acestora în raporturile cu membri, cu autoritățile publice și cu utilizatorii. Nerespectarea acestor obligații este sancționată contravențional, inclusiv de reprezentanții ORDA.

După republicarea Legii nr. 8/1996 (14 iunie 2018), procesul de modificare legislativă a continuat, la data de 5 iulie 2018. Guvernul României aprobând un proiect de lege comun, destinat în principal transpunerii Directivei (UE) 2017/1564 (termenul de transpunere se împlinea la data de 18 octombrie 2018), dar și corectării transpunerii în legislația națională a prevederilor art. 3 alin. (1) din Directiva 2001/29/CE și art. 5 alin. (2), art. 23 și art. 31 din Directiva 2014/26/UE¹³. Astfel, prin Legea nr. 15/14.01.2019, gestiunea colectivă obligatorie a dreptului exclusiv de comunicare publică a operelor muzicale a fost înlocuită cu gestiunea colectivă extinsă.

Licențele colective extinse sunt o soluție pentru gestionarea dreptului exclusiv de comunicare publică aparținând autorilor operelor muzicale, fapt demonstrat de:

- garantarea exercitării dreptului exclusiv de comunicare publică. Acordul prealabil al autorului constituie un element fundamental al normelor Uniunii Europene privind drepturile de autor. Pe cale de consecință, exercitarea drepturilor exclusive ale autorilor de către un terț, este legitimă întrucât se bazează pe consimțământul autorilor care pot decide oricând să-și retragă consimțământul, putând opta ca dreptul exclusiv să fie exercitat în mod individual sau în numele lor, de către un organism de gestiune colectivă sau de către o altă entitate (entitate de gestiune independentă, entități cu scop special create de editorii muzicali împreună cu organisme de gestiune colectivă);
- se asigură reprezentarea autorilor și a titularilor de drepturi care nu sunt membri ai niciunui organism de gestiune colectivă;
- sistemul permite asigurarea unui nivel de protecție ridicat al autorilor și titularilor de drepturi (consumul legal al conținutului protejat prin drept de autor asigurat prin obținerea licenței neexclusive eliberată de către organismul de gestiune colectivă reprezentativ în domeniu);
- sistemul asigură flexibilitatea necesară atât pentru ca titularii să decidă singuri cu privire la gestiunea drepturilor exclusive ce le aparțin, cât și pentru reprezentarea futuror titularilor care nu sunt membrii niciun organism de gestiune colectivă;

¹³ În data de 08.12.2017, autoritățile române au fost informate despre propunerea de declanșare a unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor în cauza 2015/4027, având ca obiect gestiunea colectivă obligatorie pentru administrarea dreptului de comunicare publică, respectiv încălcarea art. 3 alin. (1) din Directiva 2001/29/CE. Cauza a avut ca punct de plecare dosarul EU Pilot EUP (2014)6563.

- organismele de gestiune colectivă nu vor mai ocupa o poziție dominantă pe piață, acestea funcționând într-un mediu concurențial (gestiune individuală, entități de gestiune independentă etc);
- dreptul de comunicare publică este foarte greu de gestionat individual (situații de excepție), astfel încât este preferabilă soluția „ghișeelor unice” (one stop shop), prevăzută de Recomandarea Comisiei din 18 octombrie 2005 privind gestiunea colectivă transfrontalieră a drepturilor de autor și a drepturilor conexe în serviciile de muzică online legale (2005/737/CE). Prin această soluție, titularii de drepturi încasează remunerații plătite de la cât mai mulți utilizatori, care pot utiliza un repertoriu vast, fiind reduse substanțial costurile pentru toate părțile implicate. Utilizatorii comerciali pot obține o licență pentru repertoriul mondial pentru teritoriile dorite, combinată cu un înalt grad de protecție pentru titularii de drepturi, prin evitarea practicii „forum shopping” (utilizatori care caută organisme de gestiune colectivă care acordă cele mai ieftine licențe).

Semnarea Memorandumului privind procedura de soluționare alternativă a litigiilor, încheiat de Ministerul Culturii și Identității Naționale (MCIN), ORDA și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) - În aplicarea obiectivelor stabilite în cuprinsul Programului de cooperare dintre Guvernul României și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI), aprobat prin HG nr. 974/2001¹⁴, ORDA a propus MCIN semnarea Memorandumului privind procedura de soluționare alternativă a litigiilor, încheiat cu OMPI.

Propunerea a avut în vedere inclusiv modificările legislative anterior menționate, respectiv eliminarea procedurii arbitrajului, aplicabilă numai pentru domeniul gestiunii colective (criticile aduse vizau componența corpului de arbitri și cazurile de incompatibilitate, durata îndelungată de desfășurare și aplicarea neunitară și incorectă a dispozițiilor legale în cuprinsul hotărârilor arbitrale) și introducerea medierii, care reprezintă o modalitate de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, în condiții de neutralitate, imparțialitate, confidențialitate și având liberul consimțământ al părților (Legea nr. 192/2006).

Avantajele oferite prin semnarea Memorandumului la data de 25 aprilie 2018:

- *vizibilitate crescută a României și utilizarea limbii române în procedura arbitrajului/medierii* – în lista mediatorilor existentă la OMPI figurează un număr de 9 mediatori din România. Totodată, limba română poate fi aleasă de părți pentru soluționarea alternativă a litigiului;

¹⁴ - modernizarea legislației naționale române în domeniul proprietății intelectuale, avându-se în vedere tendințele de armonizare pe plan internațional;

- îmbunătățirea aplicării în România a legislației în materie; în scopul prevenirii și eliminării încălcării drepturilor de proprietate intelectuală;

- consolidarea rolului proprietății intelectuale în domeniile relevante ale activităților științifice, tehnice și economice desfășurate pe teritoriul României de către diferiți agenți economici;

- modernizarea sistemului de proprietate intelectuală, în vederea creșterii competitivității industriei românești, întreprinderilor mici și mijlocii și a instituțiilor de cercetare-dezvoltare;

- ameliorarea bazei tehnice și de resurse umane a Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci și a Oficiului Român pentru Drepturile de Autor;

- dezvoltarea mecanismelor de aplicare a legii în scopul creșterii șanselor de valorificare comercială a drepturilor de proprietate intelectuală;

- *aria de aplicare extinsă* – se aplică în domeniul dreptului de autor (nu numai în cazurile ce vizează gestiunea colectivă);
- *o singură procedură pentru rezolvarea unui litigiu PI*, care implică țări diferite, evitându-se cheltuielile și complexitatea litigiilor multi-jurisdicționale și riscul unor rezultate incoerente;
- *autonomie sporită* – spre deosebire de litigiile deduse instanțelor de judecată, părțile pot alege cei mai potriviți factori de decizie pentru litigiul lor, precum și legea aplicabilă, locul și limba procedurii. Procedura este rapidă, deoarece părțile sunt libere să elaboreze cele mai eficiente proceduri pentru disputa lor, în condiții de eficiență financiară;
- *neutralitatea* – se evită cazurile în care familiaritatea cu legea aplicabilă, limba, cultura instituțională și instanțele judecătorești locale pot oferi avantaje strategice semnificative uneia dintre părți;
- *confidențialitatea* – procedura nu este publică, părțile putând conveni să păstreze confidențialitatea procedurilor și a rezultatelor acestora, aspect cu o importanță deosebită atunci când sunt implicate reputația comercială și secretele comerciale;
- *forța juridică a hotărârii arbitrale* – spre deosebire de hotărârile judecătorești, care pot fi contestate, arbitrajul nu este, în mod normal, supus căilor de atac;
- *aplicabilitatea hotărârii arbitrale* – Convenția pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, adoptată la New-York, la 10 iunie 1958, la care România a aderat prin Decretul nr. 186 din 10 iulie 1961, recunoaște că hotărârile arbitrale sunt considerate ca sentințe naționale în Statul unde este cerută recunoașterea și executarea lor, fără a fi examinate pe fond. Acest lucru facilitează foarte mult punerea în aplicare a deciziilor transfrontaliere.

Mémorandumuri similare au fost încheiate între OMPI și alte 18 state, între care menționăm Brazilia, Columbia, Indonezia, Mexic, Filipine, Republica Coreea, Singapore, Regatul Unit al Marii Britanii, Spania, Polonia.

6. Aspecte principale în domeniul Consiliului Național al Audiovizualului

Consiliul Național al Audiovizualului este autoritatea publică autonomă în domeniul audiovizual din România, integrată în structura organelor administrației publice centrale de specialitate – potrivit art. 115 alin. (2) din Constituția României.

Atribuțiile Consiliului sunt stabilite în Legea Audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare. Consiliul are, printre altele atribuții, și obligația să asigure monitorizarea serviciilor de programe și a serviciilor media audiovizuale, inclusiv a celor la cerere, în vederea respectării prevederilor legale în materie¹⁵. Consiliul își exercită dreptul de control asupra conținutului programelor oferite de furnizorii de servicii media audiovizuale, numai după comunicarea publică a acestor programe¹⁶. Potrivit dispozițiilor art. 29 alin. (7) din Legea audiovizualului, comunicările comerciale audiovizuale care aduc atingere intereselor legale ale consumatorilor sunt interzise.

¹⁵ art. 10 alin. (3) lit. 1) din Legea audiovizualului;

¹⁶ Art. 10 alin. (4) din Legea audiovizualului;

Legea audiovizualului transpune prevederile Directivei 2010/13/UE a serviciilor media audiovizuale (DSMAV), care conține o serie de dispoziții de reglementare și în materia comunicărilor comerciale (publicitate, sponsorizare, plasare de produse și teleshopping), având ca scop protecția intereselor consumatorilor. DSMAV edictează reguli de conținut și de inserare specifice serviciilor de televiziune și serviciilor la cerere.

CNA a asigurat pe tot parcursul anului 2018 suportul tehnic și expertiza necesară în definitivarea poziției României în procedura de negociere a proiectului de modificare și completare a Directivei 2010/13/UE, prin emiterea de opinii tehnice, formulări, clarificări de termeni și sensuri, ajustări în text. După confirmarea oficială a finalizării negocierilor de către Consiliul UE și după votul în plenul Parlamentului European, noile norme adoptate au fost publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L303/69 din 28.11.2018 – Directiva 2018/1808/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 14.11.2018 de modificare a Directivei 2010/13/UE privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale). Statele membre trebuie să asigure intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare transpunerii Directivei 2018/1808/UE, cel mai târziu la 19.09.2020.

Aspectele principale, de nouitate, cuprinse în versiunea revizuită a Directivei privind serviciile mass-media audiovizuale (DSMAV) sunt următoarele:

Extinderea domeniului de aplicare al directivei - Platformele de partajare a materialelor video – Directiva 2018/1808/UE are drept finalitate principală să aducă platformele de partajare a materialelor video în domeniul său de aplicare și să impună noi obligații pentru serviciile la cerere. Tehnologiile digitale au transformat substanțial modul în care radiodifuzorii și furnizorii de servicii transmit conținutul audiovizual, indiferent de platforma tehnică folosită, digital terestru, prin rețele de comunicații mobile, prin cablu ori satelit, prin internet – în circuit închis sau deschis. Totodată, internetul de bandă largă permite distribuitorilor de servicii să ofere abonaților pachete de servicii de programe de radio și televiziune, atât în retransmisie simultană cu transmisia inițială, cât și în varianta de vizionare în reluare, însoțite și de alte servicii multimedia. Platformele de partajare a materialelor video, prezentate pe internet, oferă publicului un conținut video, divers și atractiv, intrând practic în concurență directă cu serviciile de televiziune și serviciile video la cerere.

Odată cu intrarea în vigoare a Directivei 2018/1808/UE, din categoria serviciilor de conținut audiovizual reglementate de directiva serviciilor media audiovizuale fac parte:

- *serviciile clasice de televiziune*, caracterizate prin liniaritatea programelor oferite în cadrul grilei de programare și aflate sub responsabilitatea unui radiodifuzor;
- *noile servicii de conținut audiovizual*, caracterizate de portabilitatea și neliniaritatea programelor oferite. Acestea se pot divide în:
 - a) *servicii video la cerere*, în cazul cărora responsabilitatea editorială este asumată de furnizorul serviciului și

b) *servicii de platformă de partajare a materialelor video*, în cazul cărora furnizorul organizează conținutul de platformă, fără să exercite o responsabilitate editoriață pentru conținutul vehiculat.

Noutatea absolută este reprezentată de faptul că normele europene în domeniul audiovizualului se vor aplica și materialelor video generate de utilizatori și partajate pe platforme, atunci când furnizarea de conținut audiovizual este o funcționalitate esențială a serviciului. Vor fi incluse în domeniul de aplicare al noii directive acele servicii care se încadrează în următoarele cinci criterii:

- reprezintă o activitate cu caracter comercial, în cadrul unui serviciu în sensul art. 56 și 57 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene;
- scopul principal al acestuia este furnizarea de programe și/sau materiale video generate de utilizatori, în scop informativ, de divertisment sau educativ;
- nu există o responsabilitate editoriață în sarcina furnizorului platformei;
- organizarea serviciului este asigurată de furnizor, prin mijloace automate sau algoritmi;
- folosește rețele de comunicații electronice, în sensul tehnic cel mai larg cunoscut (acoperă orice tip de rețele).

Includerea serviciilor de platformă de partajare a materialelor video în domeniul de aplicare al directivei are în vedere următoarele categorii de conținut audiovizual: **programele audiovizuale, materialele video generate de utilizatori și comunicările comerciale audiovizuale**. Furnizorii de platforme au obligația de a lua „măsuri adecvate” pentru atingerea următoarelor cerințe:

- **protejarea minorilor** de conținutul dăunător acestora;
- protejarea publicului de conținutul care incită la violență sau ură;
- protejarea publicului de conținutul care constituie o infracțiune în dreptul Uniunii Europene (infracțiunile menționate la articolul 28b);
- respectarea în comunicările comerciale audiovizuale a cerințelor prevăzute la articolul 9 alin. (1) din Directivă.

Platformele online sunt în continuare considerate a fi parte a serviciilor societății informaționale și, în consecință, le sunt aplicabile și normele stabilite prin legislația specială – în domenii cum ar fi concurența, protecția consumatorului, pornografia, protecția datelor cu caracter personal, protecția drepturilor de autor și libertățile pieței unice, astfel încât răspunderea furnizorilor de servicii de platformă poate fi angajată în orice astfel de domeniu, potrivit normelor speciale aplicabile.

Deosebit de important de semnalat este regimul răspunderii furnizorilor de platforme online, prevăzut în Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic. De la principiul general al răspunderii, legea stabilește o serie de excepții, exonerări legale de răspundere, prevăzute în acest act normativ la articolele 12 – 15, astfel încât furnizorii de servicii să nu răspundă pentru informația transmisă, stocată sau la care facilitează accesul. Limitarea răspunderii are în vedere protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor, inclusiv dreptul la viață privată și la libertatea de exprimare. Prin urmare, furnizorii de servicii de simplă transmitere, stocare permanentă sau temporară, nu răspund pentru informațiile pe care le transmit sau le stochează în anumite situații:

- dacă nu au cunoștință despre activitatea sau informația ilicită, sau

- dacă luând cunoștință despre acestea, acționează prompt pentru a elimina informațiile sau pentru a bloca accesul la aceste activități sau la informație.

Exonerarea de răspundere nu este însă una absolută. Legea nr. 363/2002 stabilește o diferență de tratament juridic între furnizorul de servicii considerat a fi activ și furnizorul de servicii considerat a fi pasiv, denumit și intermediar sau neutru:

a) furnizorul pasiv nu răspunde pentru informația stocată la cererea unui destinatar, cu condiția că furnizorul de servicii să nu aibă cunoștință despre faptul că activitatea stocată este nelegală și ar putea vătăma drepturile unui terț (platforma sa este doar un mijloc tehnic de comunicare a informațiilor între terți);

b) furnizorul activ nu va putea fi exonerat de răspundere, acesta fiind în mod direct responsabil de informația furnizată, fie pentru că a postat-o el însuși, fie pentru că a acordat doar asistență în organizarea și promovarea unui site web găzduit de platformă.

Statele membre nu pot să impună furnizorilor de platformă nicio obligație generală de a monitoriza conținutul pe care îl transmit sau îl stochează, dar au dreptul de a solicita identificarea, pe baza unor elemente precis definite, a conținutului care încalcă dispozițiile legale – spre exemplu în materia drepturilor de autor, în scopul deblocării accesului pentru utilizatorii din respectivul stat membru.

Important de observat este menținerea și după intrarea în vigoare a Directivei 2018/1808/UE a regimului răspunderii prevăzut în directiva privind comerțul electronic. Serviciile de platformă de partajare a materialelor video sunt servicii ale societății informaționale și, drept consecință, le sunt aplicabile în continuare dispozițiile Legii nr. 365/2002, care reprezintă dreptul comun în această materie.

Problemele specifice conținutului audiovizual sunt abordate în noua reglementare prin intermediul unor instrumente specifice, precizate în directivă. Platformele vor trebui să protejeze minorii de conținuturi dăunătoare (cum ar fi pornografia și violența), și pe toți cetățenii, de incitarea la ură și instigare publică la săvârșirea unei infracțiuni de terorism, prin instrumente destinate utilizatorilor pentru a raporta și evidenția conținuturi dăunătoare, precum și sisteme de verificare a vârstei sau de control parental. **Măsurile corespunzătoare pentru a proteja minorii și publicul larg ar trebui să se refere la organizarea conținutului, și nu la conținutul ca atare.** Comisia Europeană colaborează deja cu marile platforme online cu privire la coduri de conduită privind combaterea discursurilor de incitare la ură în mediul online și privind diseminarea știrilor false.

Consolidarea principiului țării de origine – În raport cu dreptul internațional, legislația UE constituie *lex specialis*. Furnizorii de servicii care nu au sediul social în UE fac obiectul normelor generale de drept internațional. În temeiul dreptului internațional, statul membru de destinație are dreptul de a efectua un control secundar aplicabil bunurilor și serviciilor provenite dintr-un stat terț, care nu este membru al UE.

În dreptul european, aplicarea directivelor, parte a legislației secundare, este obligatorie în ceea ce privește rezultatul de atins; forma și metodele de transpunere sunt la latitudinea SM. Relațiile juridice dintre SM în cadrul pieței interne au la bază principiul țării de origine. Potrivit acestui principiu, un actor

economic stabilit într-un stat membru trebuie să respecte normele juridice din țara de origine. Acesta nu are obligația să respecte normele mai stricte sau mai detaliate stabilite de statul membru de destinație. În orice caz, un stat membru de recepție nu trebuie să ia nicio măsură care ar împiedica accesul pe teritoriul său la serviciile media audiovizuale care provin dintr-un alt stat membru.

Responsabilitatea de a verifica legalitatea unui serviciu media audiovizual revine întotdeauna statului membru de origine. În dreptul european un control secundar ar putea încălca libera circulație a serviciilor, dacă legislația secundară europeană nu prevede expres excepții de la acest principiu, în cadrul unor proceduri de cooperare clar stabilite. Astfel de proceduri de cooperare sunt prevăzute în Direcția serviciilor mass-media audiovizuale (DSMAV). Principiul țării de origine se concretizează prin libertatea de stabilire, întreprinderile și persoanele care desfășoară activități independente pot să aleagă în mod liber unde este situat sediul lor social. Stabilirea jurisdicției necesită o evaluare a situațiilor de fapt, în baza criteriilor prevăzute în directivă.

Principalele noutăți în reglementarea conținutului audiovizual – Directiva 2018/1808/UE prevede stabilirea de norme comune pentru serviciile de televiziune și serviciile media la cerere, în ceea ce privește:

- *asigurarea unei protecții mai adecvate minorilor* – conținutul cel mai dăunător, dar care nu constituie neapărat o infracțiune, trebuie să facă obiectul celor mai stricte măsuri, cum ar fi criptarea și sistemele eficiente de control parental; observăm că este eliminată diferențierea conținutului audiovizual – conținut care „afectează grav minorii”, respectiv, conținut care „poate afecta minorii”,
- *norme mai stricte împotriva discursurilor de incitare la ură și instigare publică la comiterea de infracțiuni de terorism* – vizează protecția publicului față de un astfel de conținut, sub condiția ca măsurile luate să fie proporționale și drepturile fundamentale ale omului să fie atent echilibrate; normele se vor aplica, de asemenea, și platformelor de partajare a materialelor video;
- *mai multă flexibilitate în ceea ce privește comunicările comerciale audiovizuale* – plasarea de produse este autorizată în aproape toate serviciile, sub rezerva unor excepții și condiții; în cazul specific al publicității televizate, limitarea generală de 20% din timpul de emisie se menține între orele 6.00 – 18.00 și, respectiv, 18.00 – 24.00;
- *promovarea operelor europene în cataloagele serviciilor la cerere* – conținut european de cel puțin 30%;
- *accesibilitatea conținutului audiovizual* – va fi monitorizat de Comisia Europeană, urmărind progresul continuu înregistrat în fiecare stat membru, ținând seama de constângerile practice și inevitabile, cum ar fi difuzarea programelor în timp real;
- *asigurarea integrității serviciilor media audiovizuale* – are în vedere interzicerea utilizării în scopuri comerciale a programelor/emisiunilor, fără a exista un conținut explicit al furnizorului/radiodifuzorului.

Alte aspecte – o mai bună autoreglementare și coreglementare – prin adoptarea de coduri de conduită comune ale operatorilor economici, partenerilor sociali și organizațiilor și asociațiilor neguvernamentale, cu obiective specifice care să permită monitorizarea și evaluarea acestora;

- *consolidarea independenței autorităților de reglementare* – sunt stabilite cerințe privind independența autorității, asigurarea resurselor necesare pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin în ceea ce privește personalul, expertiza și mijloacele financiare.

Directiva 2018/1808/UE instituie un program gradual de obligații în sarcina intermediarilor/platformelor online (de ex. în funcție de rolul acestora în gestionarea conținutului furnizat pe platforma lor), elaborate pe baza reglementărilor existente care se aplică într-un sistem **ex – post notificare și luare de măsuri**. Acest sistem se inspiră din reglementarea distribuitorilor de servicii care nu au responsabilitate editorială asupra serviciilor de televiziune retransmise pe platformă lor, dar care, pe baza notificărilor primite din partea autorității, au obligația să retragă de pe platforma sa serviciul care a încălcat în mod repetat și grav dispozițiile legii.

Președinte al Consiliului interinstituțional în domeniul combaterii concurenței neloiale,

Irina Diana AVRAM
Director general